

MIŠKO KIRTIMŲ TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Miško kirtimo taisyklės (toliau tekste – Taisyklės) nustato pagrindinius miško kirtimų (medienos ruošos, medienos ištraukimo) visuose miškuose biologinius, ekologinius ir technologinius reikalavimus.

2. Taisyklės privalomos visiems miškų savininkams, valdytojams ir naudotojams.

3. Miško kirtimai skirstomi į pagrindinius, miško ugdymo, sanitarinius, specialiuosius (kraštovaizdžio formavimo, rekonstrukcinius, miško lydymo) ir kitus kirtimus.

4. Pagrindiniais, o taip pat brandžiuose medynuose sanitariniais ir specialiaisiais kirtimais paruošta mediena priskiriama pagrindiniam miško naudojimui, kita mediena – tarpiniam naudojimui.

5. Pagrindinės Taisyklių sąvokos:

biržė - plotas, kuriame vykdomi miško kirtimai;

tikslinės medžių rūšys – medžių rūšys, kuriomis turi būti atkuriamas arba įveisiamas miškas;

blogos sanitarinės būklės medynas – medynas, kuriame daug sausulių, išverstų, nulaužtų, džiūstančių ar kitaip pažeistų medžių, kuriuos pašalinus, likę gyvybingi medžiai sudarytų 0,4 ar mažesnio skalsumo medyną;

išretėjęs medynas – medynas, kurio skalsumas yra 0,4 ar mažesnis;

grynasis medynas – medynas, kuriame pirmojo ardo vyraujančios medžių rūšies tūris sudaro ne mažiau kaip 76% viso medyno tūrio;

mišrusis medynas – medynas, kuriame pirmojo ardo vyraujančios medžių rūšies tūris sudaro mažiau kaip 76% viso medyno tūrio;

įvairiamžis medynas – medynas, kurio pirmą ardą sudarančių elementų amžius skiriasi ne mažiau kaip 20 metų;

vienaamžis medynas – medynas, kurio pirmą ardą sudarančių medyno elementų amžiaus skirtumai mažesni kaip 20 metų;

biologinės įvairovės medžiai – biologiniu požiūriu vertingi, vyresni nei vidutinis kertamo medyno amžius, medžiai;

pagrindinis miško kirtimas – kirtimas, vykdomas brandžiuose medynuose, o taip pat sėklinių medžių, brandžių medžių kirtimas nebrandžiuose medynuose;

plynasis pagrindinis miško kirtimas – kirtimas, kai medyne ar jo dalyje iškertami visi medžiai vienu atveju, paliekant sėklinius, biologines įvairoves medžius, pomiškį, kurį būtina išsaugoti, arba kai buvusio medyno skalsumas po kirtimo yra ne didesnis kaip 0,2;

neplynasis pagrindinis miško kirtimas – kirtimas, kai medyne ar jo dalyje iškertama dalis brandžių medžių, neperspektyvūs, pažeisti ar nepageidautini medžiai ir kai buvusio medyno skalsumas po kirtimo yra ne mažesnis kaip 0,2;

atvejinis kirtimas – pagrindinių miško kirtimų rūšis, kai brandus medynas iškertamas per ne ilgesnį kaip 20 metų laikotarpį, taikant kelis atvejus, kartojamus kas 5-10 metų (išskyrus ilgalaikius atvejinius kirtimus);

tipiškas atvejinis kirtimas – keturių atvejų (paruošiamasis, apsėjamasis, šviesinamasis, galutinis) atvejinis kirtimas medynuose, kuriuose nėra pakankamai pomiškio ir siekiama savaiminio medyno atžėlimo. Jeigu po pirmojo kirtimo atvejo įvyksta pakankamas savaiminis žėlimas, medynas gali būti nukertamas per 2-3 atvejus;

supaprastintas atvejinis kirtimas – atvejinis kirtimas medynuose, kuriuose yra susiformavęs pomiškis ar antras ardas. Prie šių kirtimų priskiriami ir dviejų atvejų kirtimai pušnyuose, o taip pat medynuose su drebulė ar baltalksniu, siekiant sumažinti nepageidautinų medžių rūšių atauginę galią;

grupinis atvejinis kirtimas – atvejinis kirtimas, kai dažniausiai grupėmis augančio pomiškio vietose iškertamos 0,05-0,2 ha ploto medžių grupės (lizdai), kurios kitais kirtimų atvejais padidinamos;

ilgalaikis atvejinis kirtimas - atvejinis kirtimas, vykdomas medynuose, kurių sudėtyje yra ne mažiau 4 dalių nebrandžių (iki brandos amžiaus likę ne mažiau kaip 20 metų) medžių rūšių, pirmuoju ar pirmaisiais atvejais iškertant brandžius medžius. Paliekamo augti medyno skalsumas turi būti ne mažesnis kaip 0,4, eglyno – 0,5;

atrankinis kirtimas – pagrindinių miško kirtimų rūšis, kai medyne iškertama dalis tam tikro amžiaus, kokybės, matmenų ar būklės medžių, siekiant išlaikyti medyno įvairiaamžiškumą arba jį sukurti;

laisvasis atrankinis kirtimas – atrankinis kirtimas, kai medyne medžiai kertami tolygiai visame plote;

grupinis atrankinis kirtimas - atrankinis kirtimas, kai medyne (dažniausiai grupinio pomiškio vietose) iškertamos mažesnės kaip 0,05 ha medžių grupės (lizdai), kurios kitais kirtimų atvejais padidinamos. Medynas iškertamas per ilgesnį laikotarpį kaip 20 metų;

sanitarinis kirtimas – kirtimas, kurio metu iškertami stipriai pažeisti, džiūstantys medžiai ar sausuočiai;

sėkliniai medžiai - atrinkti pagal selekcinis požymius medžiai, skirti sėklų reprodukcijai, siekiant užtikrinti medynų atžėlimą;

kraštovaizdžio formavimo kirtimai - medžių ir krūmų kirtimas ar tvarkymas kraštovaizdžiui formuoti, sudarant sąlygas optimaliai apžvelgti estetiniu, gamtiniu, istoriniu ar kultūriniu požiūriu vertingą vaizdą.

II. PAGRINDINIAI MIŠKO KIRTIMAI

6. Pagrindinių miško kirtimų rūšys yra šios: plynieji, atvejiniai ir atrankiniai. Pagrindiniams miško kirtimams priskiriamas ir brandžių medžių, augančių nebrandžiuose medynuose, retmėse ir kitur, kirtimas.

7. Pagrindiniai miško kirtimai vykdomi siekiant panaudoti brandžių medynų arba medžių medieną, sudaryti palankias sąlygas naujų, našių, atsparių medynų atkūrimui. Vykdam šiuos kirtimus, taip pat turi būti sudarytos sąlygos racionaliai, nepertraukiamai naudoti miško išteklius, užtikrinti aplinkosaugines ir rekreacines miško funkcijas, išsaugoti bei gausinti miško biologinę įvairovę.

8. Pagrindiniai miško kirtimai vykdomi:

a) III – IV miškų grupių miškuose - ne jaunesniuose nei nustatyta šių taisyklių 1 lentelėje medynuose,

b) II miškų grupės miškuose - gamtinės brandos amžiaus (1 lentelė) medynuose (galimi tik neplyni kirtimai),

c) išretėjusiuose pribrežtančiuose medynuose,

d) kituose medynuose arba kitose miško žemėse, kur yra ne jaunesnių nei nustatyta šių taisyklių 1 lentelėje medžių.

9. Siekiant optimizuoti sklypų formą ir dydį bei medynų teritorinį išsidėstymą, pagrindiniai miško kirtimai gali būti vykdomi iki 0,5 ha ploto pribrežtančių medynų sklypuose ar sklypų dalyse, besiribojančiuose ar įsiterpusiuose į kertamus brandžius medynus.

1 lentelė. Medynų ir medžių minimalūs pagrindinių kirtimų ir gamtinės brandos amžiai

Medžių rūšys arba medynuose vyraujančios medžių rūšys	IV grupės miškai	III grupės miškai	Gamtinės brandos (pagrindinių kirtimų II grupės miškuose) amžiai
Pušis, maumedis,	101	111	171

uosis, klevas, guobiniai			
Eglė	71	81	121
Ažuolas	121	141	201
Beržas, liepa, juodalksnis, skroblas	61	61	91
Drebulė, tuopa, bankso pušis	41	41	61
Baltalksnis, blindė, gluosnis	31	31	51

10. Privačiuose IV grupės miškuose baltalksnyų, blindynų, gluosnyų ir grynųjų drebulynų bei visų nuosavybės formų plantaciniuose miškuose kirtimo amžius neribojamas.

11. Pagrindinių miško kirtimų biržės gali apimti medynų sklypus, sklypų dalis arba sklypų grupes. Jei į projektuojamą biržę patenka skirtingų augaviečių medynai ar jų dalys, miško atkūrimo būdai turi būti parenkami atskirai kiekvienam sklypui ar jo daliai.

12. Biologinei įvairovei išsaugoti būtina:

12.1. didesnėse kaip 1 ha pagrindinių plynųjų ar atvejinių kirtimų (kertant paskutiniu atveju) biržėse, palikti stuobrius, tolygiai arba atskiromis grupėmis augančius drevėtus, su uoksais bei pušies, azuolo, uosio, liepos bei kitų kietųjų ar minkštųjų lapuočių biologinės įvairovės medžius (ne mažiau kaip 7 vnt. 1 ha). Jeigu kertamame medyne tokių medžių nėra, paliekami ne mažiau kaip 5 vnt. 1ha biologiniu požiūriu potencialiai vertingų medžių.

12.2 plynieji ir atvejiniai pagrindiniai miško kirtimai aplink retųjų paukščių lizdavietes draudžiami 1 priede nurodytu atstumu.

II.1. Plynieji miško kirtimai

13. Pagrindiniais plynaisiais miško kirtimais iškertamos biržės maksimalus plotas plotas IV grupės miškuose – 8 ha, III grupės miškuose – 5 ha.

14. Maksimalūs pagrindinių plynųjų kirtimų biržių pločiai turi būti ne didesni kaip nurodyti 2 lentelėje. Siekiant biržių ribas derinti su sklypų ribomis, jas galima išplėsti iki 1,5 maksimalaus biržės pločio, neviršijant biržės ploto. Jei biržės plotas neviršija 3 ha, galima kirsti plynai, nesilaikant 2 lentelėje nurodytų maksimalių biržių pločių apribojimų. Išretėję medynai gali būti iškertami neribojant biržės ploto ir pločio.

15. Vandens telkinių šlaituose, statesniuose kaip 15° ir visuose kituose šlaituose, statesniuose kaip 45°, pagrindiniai plynieji kirtimai nevykdomi. Maksimalus pagrindinių plynųjų biržių plotis 15° - 45° nuolydžio šlaituose turi būti ne didesnis kaip 75 m.

2 lentelė. Maksimalūs pagrindinių plynųjų miško kirtimų biržių pločiai

Miško augaviečių sąlygos		Atkuriamų medynų vyraujančios medžių rūšys	Maksimalus biržės plotis, m	
miško tipai	dtg		IV grupės miškai	III grupės miškai
Brukniašilis, žaliašilis, šilagiris, saugiris (išskyrus šlaitus)	Na, Nb, Nc, Nd, Nf	Pušynai, minkštieji lapuočiai	150	100
		Eglynai, kietieji lapuočiai	100	75
Kitų augaviečių miškai	kitos dtg	Eglynai	75	75
		Juodalksnynai	150	100
		Kitų medžių rūšių medynai	100	75

16. Pagrindiniais plynaisiais miško kirtimais biržės kertamos šiaurės–pietų kryptimi, biržės šliejamos tiesiogiai, pražangiai arba kulisėmis iš rytų į vakarus. Derinant biržių kryptį prie kvartalinio tinklo bei optimizuojant miško sklypų konfiguraciją, šliejant biržes galima

nukrypti nuo Š–P krypties prieš laikrodžio rodyklę iki 45° ir pagal laikrodžio rodyklę iki 25° (esant suformuotoms biržių sekoms – iki 45°);

17. Minimalus pagrindinių plynųjų miško kirtimų biržių šliejimo laikas, kai atkuriami minkštųjų lapuočių medynai – 4 metai, kai atkuriami spygliuočių ar kietųjų lapuočių medynai – 6 metai, kai atkuriami pušynai nenusausintose pelkinėse augavietėse – 10 metų. Praėjus paminėtam laikotarpiui gretima biržė kertama tik tada, kai pagal teisės aktų nustatytus reikalavimus anksčiau iškirtoji biržė yra atkurta ir vyraujančių tikslinių medžių rūšių aukštis didesnis kaip 0,6 m.

18. Maksimalus biržės ilgis – 1 km, bet ne ilgesnis kaip kvartalo ilgis. Jei bendras šliejamų biržių ilgis viršija maksimalų biržės ilgį, biržės galais šliejamos ne anksčiau, kaip praėjus minimaliam šliejimo laikotarpiui. Šliejimo reikalavimai netaikomi, kai biržės galais liečiasi ne didesnėje kaip 30 m ilgio atkarpoje.

19. Plynųjų kirtimų biržės prie atrankinių kirtimų biržių šliejamos be šliejimo laiko apribojimų.

20. Plynųjų kirtimų biržės prie atvejinių kirtimų, skirtų pušynų atkūrimui, o taip pat atvejinių kirtimų drėgnų ir šlapių (L, U ir P, Pn hidrotapai) augaviečių eglynuose (išskyrus ilgalaikius atvejinius kirtimus) ir lapuočių su antru eglų ardu medynuose biržių šliejamos tada, kai po atvejinių kirtimų biržėje susiformuojama nauja miško karta ir atliekamas paskutinis atvejinių kirtimų atvejis. Kituose medynuose plynųjų kirtimų biržės prie atvejinių kirtimų biržių šliejamos be šliejimo laiko apribojimų.

21. Kai būtina iškirsti didelius brandžių ir perbrendusių medynų plotus ir siekiama sutrumpinti brandžių medynų iškirtimo laiką taikomas kulisinis šliejimo būdas. Paliekamos nekirstos juostos plotis turi būti ne mažesnis už dvigubą maksimalų pagrindinių plynųjų kirtimų biržės plotį, kai atkuriami minkštųjų lapuočių medynai, ir trigubą biržės plotį (2 lentelė), kai atkuriami spygliuočių ar kietųjų lapuočių medynai. Paskutinės biržės plotį galima didinti iki 1,5 karto.

22. III ir IV miško grupių gamtinę brandą pasiekę medynai, nusakinti pušynai, brandūs baltalksnynai ir drebulynai, gali būti kertami biržes šliejant pražanginiu būdu, paliekant nekirstas juostas, ne siauresnes kaip maksimalus pagrindinių plynųjų kirtimų biržės plotis.

23. Viena su kita besiribojančiose privačiose valdose, ne didesnėse nei 20 ha, esantys medynai gali būti kertami pražanginiu būdu, paliekant nekirstas juostas, ne siauresnes kaip projektuojamų biržių plotis. Taip pat iki 5 ha ploto atskiruose miškeliuose siauros, iki 50 m pločio biržės gali būti šliejamos pražanginiu būdu, paliekant nekirstas juostas, ne siauresnes kaip projektuojamų biržių plotis.

24. Siekiant savaiminio medyno atžėlimo, gali būti paliekami tikslinių, atsparių vėjams rūšių sėkliniai medžiai (20-40 vnt./1ha). Dalis sėklinių medžių vėliau gali būti priskirti biologinės įvairovės medžiams.

25. Mažo ploto (iki 5 ha) miškuose pagrindiniai miško kirtimai vykdomi Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų nustatyta tvarka (Žin. 1992, Nr. 22-652; 1996, Nr. 2-43).

II.2. Atvejiniai kirtimai

26. Atvejinių kirtimų biržių plotas, plotis ir šliejimo laikas neribojami išskyrus:

a) drėgnų ir šlapių (L, U ir P, Pn hidrotapų) augaviečių eglynuose o taip pat lapuočių su antruoju eglų ardu medynuose kertama biržėmis, kurių plotis negali viršyti dvigubo plyniams kirtimams nustatyto maksimalaus biržių pločio. Šiuo atveju taikomas minimalus plynųjų kirtimų biržių šliejimo laikas;

b) vykdant supaprastintus dviejų atvejų kirtimus pušynuose, biržių plotis negali daugiau kaip 50 % viršyti maksimalaus plynųjų kirtimų pušynuose biržių pločio ir taikomi plynųjų kirtimų, atkuriant pušynus, biržių šliejimo reikalavimai.

27. 26 p. nurodytų atvejinių kirtimų biržės prie plynųjų kirtimų biržių šliejamos ne anksčiau kaip po 4 metų. Kituose medynuose atvejinių miško kirtimų biržės prie plynųjų kirtimų biržių šliejamos be šliejimo laiko apribojimų.

28. Paskutinis atvejinių kirtimų atvejis vykdomas tada, kai gretimoje ankščiau iškirtoje plyno kirtimo biržėje yra susiformavęs jaunuolynas.

29. Atvejinais kirtimais medynus kirsti galima:

a) kai juose yra pakankamas tolygiai išsidėsčiusio, gyvybingų, tikslinių medžių rūšių pomiškio ar želdinių kiekis (2 priedas);

b) kai yra perspektyvus ne mažesnio kaip 0,4 skalsumo tikslinių medžių rūšių antrasis ardas;

c) kai 0,8 ir didesnio skalsumo N ir L hidrotopų augaviečių beržynų, drebulynų, baltalksnynų ir eglynų sudėtyje yra 40 proc. ir daugiau tolygiai išsidėsčiusių tikslinių medžių rūšių, pasiekiančių kirtimų amžių ne anksčiau po 20 metų.

30. Atvejinius kirtimus taip pat galima vykdyti medynuose, kuriuose nėra pakankamo kiekio tikslinių medžių rūšių gyvybingo pomiškio (2 priedas), tačiau jais siekiama sudaryti sąlygas pomiškiui atsirasti, o taip pat sumažinti nepageidautinų medžių rūšių atauginę galią. Atvejinais kirtimais laikomi ir vieno atvejo kirtimai, kai kertam 0,5 ar mažesnio skalsumo medynai.

31. Jei atlikus pirmuosius atvejinių kirtimų atvejus numatytą tikslų (savaiminio žėlimo, atauginės galios sumažinimo ir pan.) pasiekti nepavyksta, neiškirsta medyno dalis iškertama paskutiniu metu atvejinių kirtimų atveju, o medynai atkuriami dirbtiniu būdu.

32. Jei atvejinių kirtimų metu pasikeičia medyno rūšinė sudėtis ir vyraujačia tampa nebrandi medžių rūšis, sekantys atvejinių kirtimų atvejai gali būti vykdomi neatsižvelgiant į šiuos pokyčius.

II.3. Atrankiniai kirtimai

33. Taikomi laisvieji ir grupiniai atrankiniai kirtimai.

34. Atrankinių miško kirtimų biržių plotas, plotis, šliejimo laikas neribojamas. Atrankinių miško kirtimų biržės prie plynųjų ar atvejinių kirtimų biržių šliejamos be šliejimo laiko apribojimų.

35. Vienu atveju galima iškirsti ne daugiau kaip 30 proc. medyno tūrio ir kirtimai kartojami ne dažniau kaip 5 metai. Medyno skalsumas po iškirtimo turi likti ne mažesnis kaip 0,6.

36. Atrankiniais miško kirtimais taip pat galima kirsti

37.1. Brandžius medžius nebrandžiuose įvairiamžiuose medynuose.

37.2. Brandžius medžius nebrandžiuose vienamžiuose medynuose, kuriems iki brandos liko ne mažiau kaip 10 metų. Po kirtimų paliekamas medynų skalsumas neturi būti mažesnis kaip 0,5, eglynų – 0,6.

38. Brandūs medžiai, augantys ne medynuose, gali būti kertami, jei tai numatyta miškotvarkos projekte.

II. 4. Miško kirtimo ir kirtaviečių valymo darbų reikalavimai

39. Paruošiamieji miško kirtimo darbai:

39.1. biržių kirtimo technologijos, kirtaviečių valymo, miško atkūrimo būdai, saugotino pomiškio ar jaunuolyno, sėklinių ar kitų nekirstinų medžių kiekis bei išsidėstymas nustatomi režiant kirtimo biržę vadovaujantis Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklėmis ir nurodomi biržių atrėžimo ir įvertinimo dokumentuose.

39.2. biržės brėžinyje turi būti pažymimos saugomų augalų radvietės, nekirstinos sklypo dalys ar medžių grupės, taip pat 0,1 ha ir didesni saugotino pomiškio ir jaunuolynų grupės ar perspektyvūs želdiniai;

40. Pagrindinių miško kirtimų technologiniai reikalavimai:

40.1. biržėse su gyvybingu saugotinu pomiškiu turi būti išsaugoma ne mažiau kaip 60% pomiškio.

40.2. pagrindiniams miško kirtimams naudojamos valksmos, prakirstos vykdant miško ugdymo ar sanitarinius miško kirtimus. Naujai projektuojant valksmų išdėstymą, pagrindinių kirtimų biržėse valksmų užimamas plotas negali viršyti 25 % biržės ploto.

41. Kertant brandžius medžius nebrandžiuose medynuose ir privačiuose miškuose kertant drebulės, baltalksnius, blindes ir gluosnius nebrandžiuose medynuose, iš valksmų gali būti iškertama ne daugiau kaip 50% viso iškertamo tūrio. Po biržės iškirtimo valksmos plotis negali būti didesnis kaip 5 metrai.

42. Kertant biržes medkirtėmis, įšalus gruntui ir N hidrotopo augavietėse galima nuvažiuoti nuo valksmų. Visais kitais atvejais važiuoti ne valksmomis, išskyrus avarinio būtinumo atvejus, draudžiama;

43. Kirtaviečių valymo reikalavimai:

43.1. valant kirtavietes, būtina sudaryti palankias, miško atkūrimo sąlygas, užtikrinti priešgaisrinę saugumą, miško sanitarinę apsaugą;

43.2. kirtaviečių valymo būdai ir terminai nurodomi leidime kirsti mišką. Kirtimo atliekos, skirtos panaudoti kurui ar kitoms reikmėms, išvežamos iš kirtavietės važiuojant valksmomis. Įšalus gruntui bei N hidrotopo augavietėse galima važiuoti ir ne valksmomis, užtikrinant gyvybingo pomiškio išsaugojimą. Kirtimo atliekas draudžiama išvežti iš Na, Nae, Ša, Šae augavietėse esančių plynųjų pagrindinių miško kirtimų biržių.

43.3. deginti į krūvas nesurinktas, o taip pat gaisrams kilti pavojingu laikotarpiu miško kirtimo atliekas draudžiama.

III. MIŠKO UGDYMO KIRTIMAI

III.1. Miško ugdymo kirtimų tikslai

44. Pagrindiniai miško ugdymo kirtimų tikslai yra:

- formuoti tikslią medynų rūšinę sudėtį, reguliuoti struktūrą, tankį;
- išsaugoti esamą biologinę įvairovę miškuose ir sudaryti sąlygas jai didėti;
- padidinti bendrą medynų produktyvumą;
- sutrumpinti techniškai brandžios medienos išauginimo laiką;
- pagerinti medienos sortimentinę struktūrą, prekingumą;
- padidinti medynų atsparumą vėjavartoms, vėjalaužoms, sniegalaužoms, sniegavartoms ir kitiems nepalankiems aplinkos veiksniams;
- laiku sunaudoti tą medieną, kuri supūtų miške medynui natūraliai retėjant;
- padidinti miškų, vandenių ir dirvų apsaugines, sanitarines – higienines, estetines, rekreacines ir kitas naudingas funkcijas.

45. Ugdymo kirtimai vykdomi visų miškų grupių ir pogrupių miškuose, išskyrus rezervatinius (I grupės) miškus.

III.2. Miško ugdymo kirtimų rūšys

46. Pagal medyno amžių ir ūkinius tikslus miško ugdymo kirtimai skirstomi į šviesinimus (jaunuolyno ugdymą), retinimus ir einamuosius kirtimus (3 lentelė).

3 lentelė. Miško ugdymo kirtimų rūšys

Miško ugdymo kirtimų rūšis	Medynų amžius, metai	
	spygliuočių ir kietųjų lapuočių	minkštųjų lapuočių
Šviesinimai	iki 20	iki 20

Retinimai	21–40	21–30
Einamieji kirtimai	41 ir daugiau	31 ir daugiau

47. Visi miškų savininkai ir valdytojai privalo vykdyti jaunuolynų šviesinimo kirtimus. Retinimo ir einamųjų kirtimų vykdymas privačių miškų savininkams rekomenduotinas.

48. Mišriuose medynuose šviesinimo kirtimai pradami tuomet, kai nepageidaujamos medžių rūšys pradeda stelbti tikslines, o grynuose – kai prasideda medžių diferenciacija į augimo ir vystymosi klases.

49. Miško ugdymo kirtimai pušynuose, eglynuose, ažuolynuose ir uosynuose baigiami likus 10 metų iki pagrindinių miško kirtimų amžiaus, o kitų medžių rūšių medynuose - iki 1 lentelėje nustatyto pagrindinių kirtimų arba gamtinės brandos amžiaus. Vyresnio nei 70 metų amžiaus medynuose galimi neintensyvūs miško ugdymo kirtimai, iškertant tik C klasės medžius.

III.3. Medžių klasifikavimas

50. Vykdamas retinimo ir einamuosius miško kirtimus, visi medžiai medyne pagal jų ūkinius ir biologinius požymius skirstomi į tris kategorijas: I – geriausieji, II – pagalbiniai (naudingi), III – kirstini.

51. Geriausieji medžiai yra ugdymo objektas. Prie jų priskiriami vertingiausių rūšių, sveiki, geros stiebo formos, su gerai išsivysčiusia laja, gerai augantys, produktyviausi medžiai. Dažniausiai tai A klasės medžiai. Mišriuose arba sudėtiniuose medynuose, kur tikslinės rūšys yra stelbiamos, prie geriausių gali būti priskiriami ir silpniau besivystą (B klasės), o kartais ir užstelbti (C klasės) tikslinių rūšių medžiai (medžių klasifikacija pateikiama 3 priede). Geriausių medžių požymiai ir jų atrinkimo principai gali kisti priklausomai nuo funkcinės miškų paskirties. Pavyzdžiui, miško parkuose ar rekreacinės paskirties miškuose prie geriausių priskirtini ir medžiai, pasižymintys dideliu dekoratyvumu, stiebo formos, medžio lajos įvairumu ir kt.

52. Prie pagalbinių priskiriami tikslinių ir netikslinių rūšių medžiai, kurie medyne padeda geriausiems medžiams augti, valytis šakas, formuoti stiebus ir lajas, atlieka dirvos apsaugos ir gerinimo funkcijas. Tai dažniau silpnai besivystą (B klasės), o kartais ir užstelbti (C klasės) tikslinių rūšių medžiai, kurie gali pakeisti geriausius medžius, jeigu jie būtų pažeisti ar dėl kitokių priežasčių pradėtų neatitikti geriausiems keliamų reikalavimų. Prie pagalbinių taip pat priskiriami medžiai ir krūmai palydoviniai, užtamsinantys geriausius medžius iš šonų ir padedantys jiems formuoti geros kokybės stiebą ir lają.

53. Prie kirstinų medžių priskiriami:

- visų rūšių sausi ir bedžiūstantys, pažeisti grybinių ligų, kenkėjų, ar žvėrių, taip pat vėjo ar sniego išversti bei nulaužti ir nulenkti medžiai,

- medžiai ir krūmai, trukdantys geriausiems bei pagalbiniams augti, formuoti normalias lajas - tai daugiausia stelbiantys bei čaižantys tikslinių rūšių medžius minkštieji lapuočiai;

- kreivi, su dvejomis ir daugiau viršūnių, nenormaliai stipriai išsivystę, taip pat atsilikę augimu medžiai, jeigu jie nėra naudingi kitais atžvilgiais ir, jei juos iškirtus, medyne nesusidarys erdvių;

- gerai augantys ir geros kokybės medžiai, jeigu yra būtina išretinti tankiai augančias medžių grupes, taip pat nepageidaujamų rūšių medžiai.

III.4. Miško ugdymo kirtimų projektavimas

54. Svarbiausieji ugdytinų medynų požymiai yra jų tankumas, skalsumas ir tikslinių medžių rūšių stelbimas.

55. Grynų medynų sklypuose miško ugdymo kirtimai projektuojami atsižvelgiant į vyraujančią medžių rūšį, augavietės sąlygas, vidutinį medyno aukštį, skalsumą vidutinį medžių stiebų skersmenį. Kirtimai projektuojami ir vykdomi vadovaujantis miško ugdymo kirtimų normatyvais (4 priedas).

56. Mišriuose medynuose miško ugdymo kirtimai projektuojami ir vykdomi po nepageidaujamų medžių ar krūmų lajomis esančiuose jaunuolynuose, o taip pat kai nepageidaujamos medžių ar krūmų rūšys pradeda stelbti ar čaižyti tikslines. Tokiais atvejais šviesinimo kirtimai vykdomi bet kokio skalsumo medynuose, retinimai ir einamieji kirtimai – vadovaujantis 5 priede nurodytais skalsumais.

57. Grynai ir mišrūs medynai, kuriuose medžiai yra išsidėstę grupėmis, ugdomi neatsižvelgiant į jų bendrą tankį ar skalsumą.

58. Kad sumažėtų kanopinių žvėrių daroma žala, miško ugdymo kirtimai nevykdomi pušynuose iki 20 metų amžiaus, jeigu 1000 ha miško yra daugiau kaip 3 briedžiai arba kai vienam briedžiui tenka mažiau kaip 30 ha pušų jaunuolynų, grynuose ir mišriuose ažuolynuose ir uosynuose (kietųjų lapuočių medyno sudėtyje 4 dešimtadaliai ir daugiau) – iki 40 metų amžiaus, jeigu 1000 ha miško yra minėtas briedžių skaičius arba daugiau kaip 12 elnių, taip pat grynuose bei mišriuose nuo 21 iki 50 metų amžiaus eglynuose, kuriuose eglių stiebus stipriai laupo briedžiai ir elniai.

59. Miško ugdymo kirtimai neprojektuojami ir nevykdomi pušynuose, pažeistuose šakninės pintainės, kai jos židiniai medynuose iki 20 metų užima daugiau kaip 10 % jų ploto, o vyresnio amžiaus medynuose – daugiau kaip 15% jų ploto.

60. Miško ugdymo kirtimų biržės atrėžiamos vadovaujantis Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklėmis (Žin., 2004, Nr. 167-6157; 2005, Nr. 16-522); 2007, Nr.: 60-2334).

III.5. Miško ugdymo kirtimų intensyvumas ir kartojimas

61. Grynų medynų miško ugdymo kirtimo intensyvumas nustatomas vadovaujantis ugdytino medyno rodikliais bei paliekamu po kirtimo medžių skaičiumi (4 priedo lentelės).

62. Miško ugdymo kirtimų mišriuose medynuose intensyvumas nustatomas vadovaujantis šių taisyklių 5 priedu.

63. Labai tankiuose, nusilpusiuose dėl pavėluoto ugdymo grynuose medynuose pirmieji kirtimai turi būti ne tokie intensyvūs, palyginus su vykdomais normalaus tankumo medynuose. Tokiuose medynuose medžių skaičius iki optimalaus (normatyvinio) kiekio pasiekiamas dviem kirtimų atvejais, pirmu atveju paliekant iki 30 % daugiau medžių negu nurodyta normatyvuose.

64. Projektuojant miško ugdymo kirtimų intensyvumą, mediena, kuri bus iškertama iš valksmų, neįskaitoma, tačiau atrėžiant biržę ugdymams – įskaitoma į bendrą iškertamą tūrį.

65. Miško ugdymo kirtimai pakartotinai vykdomi tuomet, kai mišriuose medynuose nepageidaujamos medžių rūšys pradeda stelbti tikslines, o grynuose - esant medžių diferenciacijai į klases.

III.6. Miško ugdymo kirtimų vykdymo laikas

66. Miško ugdymo kirtimai gali būti vykdomi ištisus metus, išskyrus balandžio ir gegužės mėnesius ir šiuos atvejus:

a) saugomų teritorijų II ir III miškų grupių miškuose, o nacionalinių parkų visuose miškuose miško ugdymo kirtimai ir medienos ištraukimas draudžiami nuo kovo 1 d. iki liepos 1 d., jei saugomai teritorijai kitais teisės aktais nėra nustatytas kitoks miško kirtimų laikas;

b) siekiant išsaugoti ir pagausinti retuosius ir saugomus paukščius, medynuose, kuriuose jie peri, miško ugdymo kirtimai leidžiami nuo rugpjūčio 1 d. iki kovo 1 d. Miško ugdymo kirtimai kurtinių tuokvietėse ir jų apsaugos zonose leidžiami nuo rugpjūčio 1 d. iki sausio 1 d.;

c) spygliuočių medynuose, kuriuose yra šakninės pintainės plitimo pavojus, miško ugdymo kirtimai vykdomi esant neigiamai oro temperatūrai;

d) labai tankius medynus, kurie ugdomi pavėluotai, siekiant išvengti snieglaužų, tikslinga ugdyti pavasarį.

III.7. Miško ugdymo kirtimų darbų organizavimas ir technologija

67. Medienos sandėliai, valksmos projektuojamos prisiderinant prie esamo kelių ir priešgaisrinių ar kitų proskiebių tinklo. II miškų grupės miškuose mediena pirmiausia traukiama keliais ir natūraliomis proskynomis, o jei jų nėra, prakertamos vingiuotos valksmos, derinant prie reljefo, pomiškio grupių, tarpų tarp medžių taip, kad valksmos su keliais ir kvartalinėmis nesudarytų stataus kampo. Valksmų plotis negali būti didesnis negu 4 m, o valksmoms iškertant medžių eiles kultūrinės kilmės jaunuolynuose – ne daugiau 5 m. Bendras valksmų užimamas plotas neturi viršyti 20 % viso sklypo ploto. Einamuosiuose kirtimuose valksmos gali būti kertamos tada, kai iš valksmų iškertama ne daugiau kaip 60 % viso iškertamo iš biržės tūrio.

68. Važinėti medvežėmis, medkirtėmis ir traktoriais (išskyrus atvejus, kai kertama įšalus gruntui o taip pat normalaus drėgnumo augavietėse) ne valksmomis draudžiama, išskyrus vienkartinį atvejus esant avariniam būtinumui.

69. Šviesinimo kirtimų metu pažeistų medžių gali būti ne daugiau kaip 2 %, o retinimo ir einamųjų kirtimų metu – ne daugiau kaip 5 % bendro paliekamų medžių skaičiaus. Visi stipriai pažeisti medžiai iškertami.

III.8. Miško ugdymo kirtimai specialios paskirties bei apsauginiuose miškuose

70. Ekosistemų apsaugos miškuose miško ugdymo kirtimai vykdomi vadovaujantis šiomis taisyklėmis ir saugomų teritorijų tvarkymą reglamentuojančiais teisės aktais bei saugomų teritorijų teritorijų planavimo dokumentais ir tvarkymo planais.

71. Formuojant pamiškių (20–25 m pločio) bei kelių, elektros linijų, melioracijos griovių ir kitų trasų (5–10 m pločio) apsaugines zonas, jaunuolynus galima išretinti iki 0,4 skalsumo.

72. Įvairiaamžiuose medynuose miško ugdymo kirtimai vykdomi kompleksiskai, sujungiant kelias ar visas miško ugdymo kirtimų rūšis. Jie priskiriami prie vyraujančios miško ugdymo kirtimų rūšies, atsižvelgiant į vidutinį vyraujančios medžių rūšies amžių.

73. Miško ugdymo kirtimai medynuose aplink retų paukščių lizdus ir kurtinių tuokvietes turi būti neintensyvūs, medynų skalsumas po kirtimų turi būti ne mažesnis kaip 0,7.

IV. SANITARINIAI, SPECIALIEJI (KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIMO, REKONSTRUKCINIAI, MIŠKO LYDYMŲ) IR KITI MIŠKO KIRTIMAI

74. Sanitariniai kirtimai vykdomi vadovaujantis Miško sanitarinės apsaugos taisyklių reikalavimais siekiant sumažinti miško kenkėjų ar ligų plitimą, o taip pat panaudoti žuvusių ar žūstančių medžių medieną.

75. Kraštovaizdžio formavimo kirtimais siekiama formuoti miško vietovaizdžius. Kraštovaizdžio formavimo kirtimai gali būti vykdomi II B ir IV grupės miškuose, bet kokio amžiaus medynuose.

76. Kraštovaizdžio kirtimai vykdomi pagal šių Taisyklių 6 priede nurodytą Kraštovaizdžio formavimo kirtimų projektą, kurį valstybiniuose miškuose tvirtina: valstybės įmonės miškų urėdijos valdomiems miškams - miškų urėdo pavaduotojas miškininkystei, kitų valdytojų ar naudotojų miškams - jų įgalioti asmenys. Privačiuose miškuose Kraštovaizdžio

formavimo kirtimų projektą rengia Kvalifikacijos atestatus privačių miškų individualiems [miškotvarkos](#) projektams rengti turintys asmenys.

77. Taikomos erdvių formavimo, sudėties formavimo bei dekoratyvinio kraštovaizdžio formavimo kirtimų rūšys Kirtimų metu leidžiama atskirose medynų dalyse (iki 0,3 ha ploto) iškirsti visus medžius. Šie kirtimai derinami su želdinimu ir kitomis tvarkymo priemonėmis.

78. Rekonstrukciniais kirtimais siekiama menkaverčius medynus pertvarkyti į geresnės kokybės ir/ar didesnio produktyvumo medynus. Ūkiniuose miškuose, rečiau – kitos paskirties miškuose, rekonstrukciniais kirtimais gali būti pertvarkomi:

78.1. krūmynai;

78.2. kalninės pušies medynai;

78.3. minkštųjų lapuočių iki 20 metų amžiaus jaunuolynai, augantys augavietėse, kuriose galima ir tikslinga auginti vertingesnius medynus;

78.4. spygliuočių ir kietųjų lapuočių jaunuolynai, augantys jiems netinkamose augavietėse;

78.5. 0,4 ir mažesnio skalsumo arba blogos sanitarinės būklės bet kurių medžių rūšių jaunuolynai ir pusamžiai medynai, kuriuose žėlimą skatinančiomis priemonėmis negalima atželdinti tikslinių medžių rūšių, o miško ugdymo kirtimais – suformuoti vertingo pagal funkcinę paskirtį miško.

79. Galima taikyti tris medynų rekonstrukcijos būdus: ištisinį, koridorinį ir grupinį. Ištisai rekonstruojamuose sklypuose pašalinami visi medžiai ir krūmai ir ištisai želdoma. Rekonstruojant koridoriais iškertami 3–14 m pločio koridoriai ir juose želdoma. Grupėmis rekonstruojami nevienodo skalsumo ir rūšinės sudėties jaunuolynai.

80. Miško lydymo kirtimai - kirtimai, po kurių miškas neatkuriamas. Iškirsti plotai tampa ne miško žeme arba miško žeme, neapaugusia mišku (iškirstuose plotuose įrengiami miško keliai, grioviai, kvartalinės, priešgaisrinės linijos, miško sandėliai, poilsio aikštelės, rekreaciniai takai, žvėrių pašarų aikštelės, biotechniniai laukeliai, miško sėklinės plantacijos, miško medelynai, uoginių, vaistinių augalų plantacijos, įvairios paskirties trasos) ir kt.

81. Kitiems kirtimams priskiriami biotechniniai kirtimai, ribinių linijų kirtimai, pamiškės formavimo kirtimai, kelių, trasų apsaugos zonų valymo kirtimai.

V. MIŠKO KIRTIMŲ APRIBOJIMAI ATSKIRŲ MIŠKŲ GRUPIŲ BEI SAUGOMŲ TERITORIJŲ MIŠKUOSE

82. Nuo balandžio 1 d. iki birželio 1 d. miško kirtimai (išskyrus sanitarinius) draudžiami visuose miškuose.

83. Miško kirtimai saugomose teritorijose vykdomi šių taisyklių ir saugomų teritorijų apsaugą ir tvarkymą reglamentuojančių teisės aktų ir teritorijų planavimo dokumentų nustatyta tvarka;

84. I grupės miškuose miško kirtimai, išskyrus Saugomų teritorijų įstatyme ir rezervatų nuostatuose numatytus atvejus, nevykdomi.

85. II, III ir IV grupių miškuose plynų sanitarinių kirtimų plotas neribojamas, Pagrindiniai plyni kirtimai draudžiami nacionaliniuose parkuose esančiuose III ir IV grupių miškuose, išskyrus pelkinių ir užpelkėjusių (P, U hidrotopai) augaviečių medynus ir blogos sanitarinės būklės medynus, kurių būklės negalima pagerinti pagrindiniais neplynaisiais miško kirtimais;

86. Saugomų teritorijų miškuose, priskirtuose II ir III miškų grupėms, o nacionaliniuose parkuose visuose miškuose pagrindiniai miško kirtimai ir medienos ištraukimas draudžiami nuo kovo 1 d. iki rugpjūčio 1 d., jei saugomai teritorijai kitais teisės aktais nėra nustatytas kitoks miško kirtimų laikas;

87. Ekosistemų apsaugos miškuose (II A grupė) galimi neplyni arba plyni sanitariniai miško kirtimai, gamtinės brandos amžiaus medynuose – neplynieji pagrindiniai miško kirtimai;

88. Rekreaciniuose miškuose (II B grupė) kertama ne poilsavimo metu. Galimi neplyni arba plyni sanitariniai miško kirtimai, gamtinės brandos amžiaus medynuose - pagrindiniai neplynieji miško kirtimai, visų rūšių miško ugdymo ir kraštovaizdžio formavimo kirtimai;

89. Apsauginiuose miškuose (III grupė) galimi pagrindiniai neplyni, iki 5 ha ploto plynieji, visų rūšių miško ugdymo ir sanitariniai kirtimai;

90. Plynieji pagrindiniai miško kirtimai draudžiami 50 metrų pločio valstybinės reikšmės miškų juostose prie magistralinių ir krašto kelių, išskyrus kirtimus pelkinių ir užpelkėjusių (P, U hidrotapai) augaviečių, blogos sanitarinės būklės medynuose, kurių būklės negalima pagerinti pagrindiniais neplynaisiais miško kirtimais.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

91. Vykdamt miško kirtimus, privaloma laikytis Miškų sanitarinės apsaugos, Miško priešgaisrinės apsaugos, Darbų saugos taisyklių reikalavimų.

92. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šias Taisykles, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Miško kirtimų apribojimai aplink retųjų paukščių lizdavietes

Aplink retų paukščių lizdavietes draudžiami pagrindiniai plynieji ir atvejiniai kirtimai lentelėje nurodytu spinduliu. Derinant zonos, kurioje nevykdomi pagrindiniai plynieji ir atvejiniai kirtimai, ribas su natūraliomis ribomis ir taksacinių miško sklypų ribomis, atstumas nuo lizdavietės gali būti didinamas arba mažinamas iki 25 proc. Visi kiti kirtimai ir medienos ištraukimas draudžiami nuo balandžio 1 d. (aplink jūrinių erelių lizdavietes – nuo vasario 1 d.) iki rugsėjo 1 d.

Metrais nuo lizdavietės	Saugomos lizdavietės
200	Kilniojo ir jūrinio erelių, erelio žuvininko, juodojo gandro, didžiojo apuoko
150	Gyvatėdžio, didžiojo erelio rėksnio, sakalo keleivio, žalvarnio
100	Juodojo ir rudojo peslio, vapsvaėdžio, vištvanagio, uralinės pelėdos, mažojo erelio rėksnio
50	Startsakalio, pelėsakalio, sketsakalio, lututės

Kurtinių tuokvietėse draudžiami pagrindiniai plynieji kirtimai. Kurtinių tuokviečių apsaugos zonose pagrindinių plynųjų kirtimų biržių plotas negali būti didesnis kaip 2 ha, jose būtina palikti pavienius stambius, šakotus medžius (ne mažiau kaip 10 tokių medžių 1 ha). Kurtinių tuokvietėse ir jų apsaugos zonose nuo sausio 1 d. iki rugpjūčio 1 d. draudžiami visi kirtimai ir medienos ištraukimas, išskyrus sanitarinius miško kirtimus masinių miško kenkėjų antplūdžio metu, ir kiti ūkiniai darbai.

Vykdamas visus kirtimus palikti biržėse medžius, kuriuose yra uoksai, kitų retųjų paukščių lizdai, apie juos koncentruoti biologinės įvairovės apsaugai paliekamų medžių grupes.

Pomiškio arba želdinių kiekis, pakankamas naujam medynui atkurti

Nurodyti kiekiai rodo savaiminį atžėlimą arba želdinius, pakankamus naujo medyno suformavimui, jei bus išsaugota bent 60 % pomiškio arba želdinių. Kai pomiškio ar želdinių mažiau, bet jų kiekis ne mažesnis kaip 1/3 nurodytojo lentelėje, pomiškį arba želdinius tikslinga išsaugoti. III miškų grupėje perspektyvus pomiškio arba želdinių kiekis, pakankamas naujam medynui atkurti, gali būti mažesnis nei 20 proc.

Medžių rūšis	Skaitiklis – pakankamas perspektyvus saugotino skirtingo aukščio pomiškio kiekis, vardiklis – dirbtinai įveistų želdinių medelių kiekis (tūkst. vnt./ha)					
	Nae, Na – kerpšilis, brukniašilis			Kitos augavietės		
	iki 0,5 m	0,5 – 1,5 m	virš 1,5 m	iki 0,5 m	0,5 – 1,5 m	virš 1,5 m
Pušis	10	8	6	8	6	5
Eglė	-	-	-	6/4	4/3	3/2,5
Ažuolas, liepa	-	-	-	6	4	3
Uosis, klevas	-	-	-	8	5	4

Pastaba. Lentelės duomenimis reikia vadovautis specialistams, projektuojantiems pagrindinių miško kirtimų biržes.

Medžių klasifikacija

A' – stipriai besivystantys medžiai. Visada pirmojo ardo, dažnai auga erdvėse, yra visiškai apšviesti. Laja ilga (60–100 % eglių stiebo ilgio ir daugiau kaip 40 % lapuočių), eglių – paraboloidinė, o lapuočių – rutulinė arba ovalinė. Stiebai drūti, gausiai šakoti storomis šakomis, labai nulaibėję.

A – gerai besivystantys medžiai. Eglės I, rečiau – II ardo, lapuočiai – I ardo, gerai apšviesti. Laja kompaktiška, smailiaviršūnė, ilga (50–90 % eglių stiebo ilgio ir 30–50% lapuočių), kūgiška, verpstiška ar kiaušiniška. Stiebai aukšti, tiesūs, mažai nulaibėję.

B – silpnai besivystantys medžiai. Nepriklausomai nuo rūšies – tiek I, tiek ir II ardo, silpnai apšviesti. Medžių, augančių I arde, lajos suspaustos, menkai išvystytos, retos, vidutinio ilgio (30–50 % stiebo ilgio), cilindriškos arba siauro kūgio formos, augančių antrajame arde – retos, plataus kūgio formos, bukomis viršūnėmis, stiebai ploni, mažai nulaibėję, lapuočių – kreivoki, spygliuočių – tiesūs.

C – užstelbti medžiai. Mišriuose medynuose yra žemutiniame arde, o grynuose – žemutinėje ardo dalyje, užtamsinti. Eglių lajos skėtiškos, plačiai išsišakojusios, trumpos (mažiau kaip 30 % stiebo ilgio), lapuočių – neišsivysčiusios, šluotos pavidalo, labai trumpos (mažiau kaip 25 % stiebo ilgio). Stiebai ploni, ištįsę, dažnai kreivi.

Po kirtimų paliekamas medžių skaičius grynuose medynuose

Pastabos:

1. Medynams, kurių gerai išsivysčiusių medžių vidutinis aukštis viršija didžiausią, nurodytą lentelėse, medžių skaičius (vnt./ha) nustatomas pagal didžiausią aukštį, nurodytą lentelėse.

2. Leidžiama paliekamų medžių skaičiaus paklaida – 20 proc.

1 lentelė. Po kirtimo paliekamas medžių skaičius 1 ha pušynuose

Vidutinis gerai išsivysčiusių medžių aukštis, m	Miško tipas (dtg)	
	cl, v (Šae, Ša, Nae, Na)	m, v-m, ox, m-ox (La, Šb, Nb, Lb, Nc, Lc)
	Medžių skaičius, vnt./ha	Medžių skaičius, vnt./ha
5	4000	4170
6	3510	3670
7	3110	3250
8	2760	2890
9	2460	2580
10	2200	2320
11	1980	2090
12	1780	1890
13	1610	1720
14	1460	1570
15	1330	1430
16	1210	1310
17	1100	1200
18	1000	1110
19	910	1020
20	830	940
21	760	870
22	700	800
23	650	740
24	600	680
25	550	630

2 lentelė. Po kirtimo paliekamas medžių skaičius 1 ha eglynuose

Vidutinis gerai išsivysčiusių medžių aukštis, m	Miško tipas (dtg)	
	ox, m-ox, ox-h, ox-n (Nc, Lc, Nd, Ld)	m, ag ir kt. (Lb, Nf ir kt.)
	Medžių skaičius, vnt./ha	Medžių skaičius, vnt./ha
5	2370	2250
6	2320	2200
7	2270	2140
8	2210	2080
9	2140	2000
10	2070	1920
11	1980	1830
12	1890	1740
13	1800	1640
14	1700	1540
15	1590	1430
16	1490	1330
17	1380	1220
18	1280	1120
19	1180	1020
20	1080	920
21	980	830
22	890	740
23	800	650
24	720	580
25	650	510
26	590	450
27	540	410
28	490	
29	470	
30	450	

3 lentelė. Po kirtimo paliekamas medžių skaičius 1 ha minkštųjų lapuočių su eglėmis (dviardžiuose) medynuose

Vidutinis gerai išsivysčiusių medžių aukštis, m	Beržynai (visi miško tipai)	Drebulynai (visi miško tipai)	Baltalksnynai (visi miško tipai)	Antrasis eglės ardas
	Medžių skaičius, vnt./ha	Medžių skaičius, vnt./ha	Medžių skaičius, vnt./ha	Medžių skaičius, vnt./ha
3				1700
4				1640
5				1580
6	4790	5200	2970	1520
7	4240	4590	2630	1470
8	3740	4060	2310	1410
9	3310	3580	2040	1360
10	2920	3160	1800	1310
11	2590	2790	1590	1260
12	2290	2470	1340	1210
13	2020	2180	1180	1160
14	1790	1920	1040	1120
15	1580	1700	920	1070
16	1400	1500	810	
17	1230	1330	710	
18	1090	1170	630	
19	960	1040		
20	850	910		
21	750	810		
22	660	710		
23	590	630		
24	520	560		
25	460	490		

4 lentelė. Po kirtimo paliekamas medžių skaičius 1 ha minkštųjų lapuočių su uosiais (dviardžiuose) medynuose

Vidutinis gerai išsivysčiusių medžių aukštis, m	Beržynai (visi miško tipai)	Drebulynai (visi miško tipai)	Baltalksnynai (visi miško tipai)
	Medžių skaičius, vnt./ha	Medžių skaičius, vnt./ha	Medžių skaičius, vnt./ha
5	4570	3390	2690
6	4050	3110	2380
7	3580	2850	2110
8	3180	2600	1860
9	2820	2380	1650
10	2500	2170	1450
11	2220	1970	1280
12	1970	1790	1130
13	1750	1620	990
14	1560	1460	870
15	1380	1320	750
16	1230	1180	660
17	1090	1060	580
18	980	940	500
19	870	830	
20	780	730	
21	700	640	
22	620	550	
23	560	470	
24	500	400	
25	450	330	

5 lentelė. Po kirtimo paliekamas medžių skaičius 1 ha ažuolynuose ir uosynuose

Vidutinis gerai išsivysčiusių medžių aukštis, m	Ažuolynai	Uosynai
	Ažuolų sk., vnt./ha	Uosių sk., vnt./ha
5	5380	5360
6	4250	4280
7	3460	3530
8	2890	2970
9	2450	2540
10	2100	2200
11	1830	1920
12	1600	1690
13	1410	1500
14	1250	1340
15	1110	1200
16	990	1070
17	890	960
18	800	870
19	710	780
20	640	710
21	580	640
22	520	580
23	470	520
24	420	470
25	370	420

6 lentelė. Po kirtimo paliekamas medžių skaičius 1 ha beržynuose, drebulynuose ir juodalksnynuose

Vidutinis gerai išsivysčiusių medžių aukštis, m	Beržynai (visi miško tipai)	Drebulynai (visi miško tipai)	Juodalksnynai (visi miško tipai)
	Medžių sk., vnt./ha	Medžių sk., vnt./ha	Medžių sk., vnt./ha
5	5540	5910	
6	4900	5240	
7	4330	4640	
8	3830	4110	
9	3390	3650	
10	2990	3230	2180
11	2630	2860	2040
12	2340	2540	1900
13	2080	2250	1780
14	1830	1990	1660
15	1620	1770	1550
16	1430	1560	1450
17	1270	1390	1350
18	1120	1230	1260
19	990	1090	1170
20	880	960	1080
21	770	860	1000
22	680	760	930
23	600	670	850
24	540	600	780
25	470	530	710

Minimalus skalsumas, kuriam esant projektuojami miško ugdymo kirtimai mišriuose medynuose bei kritinis medyno skalsumas, iki kurio galima išretinti medyną miško ugdymo kirtimais

Medynų charakteristika	Skaitiklyje - minimalus skalsumas, kuriam esant projektuojami miško ugdymo kirtimai, vardiklyje - kritinis skalsumas, iki kurio medyną galima išretinti	
	Retinimai	Einamieji kirtimai
Pušynai		
Mišrūs su eglėmis ir kiet. lapuočiais	0,8 / 0,7	0,9 / 0,75
Sudėtyje 2–4 minkšt. lapuočiai	0,8 / 0,65	0,8 / 0,7
Sudėtyje ≥ 5 minkšt. lapuočiai	0,7 / 0,6	0,8 / 0,7
Eglynai		
Mišrūs su kitais spygl. ir kiet. lap., minkšt. lapuočių. ≤ 2	0,8 / 0,7	0,9 / 0,75
Sudėtyje ≥ 3 . B	0,8 / 0,65	0,8 / 0,7
Sudėtyje ≥ 3 D, Bt	0,8 / 0,65	0,8 / 0,65
Beržynai		
Mišrūs (kitų medžių rūšių ≤ 2)	0,8/0,7	0,9 / 0,75
≥ 2 D, Bt	0,8 / 0,65	0,8 / 0,7
≥ 3 kitos tikslinės rūšys ($P \leq 2$)	0,8 / 0,65	0,8/ 0,7
≥ 3 P	0,7 / 0,6	0,8 / 0,7
Persp. žemut. ardas E	0,7/0,6	0,7 / 0,65
Persp. žemut. ardas U	0/7/0,6	0,7 / 0,65
Persp. žemut. ardas A	0,7/0,55	0,7 / 0,6
Drebulynai		
Su spygl. ir kiet. lap., B, J ≤ 2)	0,7/0,6	0,8 / 0,7
> 2 B, J	0,7/0,6	0,8 / 0,65
≥ 3 tikslinės spygl. ar kiet. lap. rūšys (P, E, A, U)	0,7/0,6	0,8 / 0,65
Persp. žemut. ardas E	0,7 / 0,6	0,7 / 0,65
Persp. žemut. ardas U, A	0,7 / 0,55	0,7/0,6
Juodalksnynai		
Mišrūs	0,8 / 0,7	0,9 / 0,75
Baltalksnynai		
≥ 3 pagr. rūšys (P, E, A, U)	0,7 / 0,60	-
≥ 3 B, J + pagr. minkšt. rūšys	0,7 / 0,65	-
Persp. žemut. ardas E	0,7 / 0,55	-
Persp. žemut. ardas U, A	0,6 / 0,5	-
Ažuolynai		
Mišrūs su spygl. ar kiet. lap. (minkšt. lap. ≤ 2)	0,8 / 0,7	0,9 / 0,8
≥ 3 minkšt. lapuočiai	0,7 / 0,6	0,8 / 0,65
Uosynai		
≥ 3 minkšt. lapuočiai	0,7 / 0,6	0,8 / 0,7

Pastaba Privačiuose miškuose nepriklausomai nuo medyno charakteristikos paliekamas po šviesinimo (jaunuolynų ugdymo) kirtimu medyno skalsumas negali būti mažesnis kaip 0,6.

KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIMO KIRTIMO PROJEKTAS

_____ girininkija, miškų grupė __, kvartalas __ sklypas(i) _____
Miško savininkas (bendraturčiai) _____
vardas, pavardė,

Medyno sudėtis ____, augavietė ____, kirtimų rūšis: erdvių formavimo, sudėties formavimo, dekoratyvinio kraštovaizdžio formavimo (pabraukti), kirtimo būdas: laisvasis atrankinis, grupinis atrankinis (pabraukti), biržės plotas ____ ha, iškertamas tūris ____ ktm

BRĖŽINYS Mastelis

Brežinyje pažymima: valksmų išdėstymo schema, keliai, medienos sandėliai, ištraukimo, medienos išvežimo kryptis, biržėje paliekami sužymėti bioįvairovės ar estetiniu požiūriu vertingi medžiai ir kt.

Papildoma informacija: _____

Sudarė _____
(vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

Suderinta _____
(RAAD pareigūno vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)